

Nazionala, herritarra, euskalduna. Horrela definitu zen Euskal Unibertsitatea UEUren batzar nagusian 1975ean Durangon. Geroztik, gorabeherekin eta grina gehiagoz edo gutxiagoz, sarritan azaleratu den eztabaida izan da, bai behintzat JAKIN aldizkarian, Euskal Unibertsitatearen gaia auzi nagusietakoa baita Jakinentzat. Horren adierazgarri, zazpi urteko zentsura eta gero eta aldizkaria sortu zela hogeitaz betetzen zirela, 1977an berriro argitaratzen hasi zenean, lehen zenbakia bera Euskal Unibertsitatearen gaineko monografia bat izan zela. Bertan, Jakin Taldeak idatzitako sarreran, zera esaten da: «Euskal Herriak bere kinka historiko larrietan, bere nortasunari eusteko eta bere etorkizuna irekitzeko, bere Unibertsitatearen premia nabari du». Alegia, ez Jakinek bere jakintza, kultura eta eztabaida zabalteko misioa eta ez Euskal Herriak kulturalki burujabe izateko helburua ezin bete daitezkeela unibertsitate propiorik gabe.

Ehun zenbaki eta hogeitaz betetzen zirela, bigarren monografia osatu zuen Jakinek. Ordurako EHU eta NUP sortuak zirela, «hegoaldean bederen, euskaldunen nahitaezko emigratio intelektuala» bukatua zela zioen sarrera testuak, ondoren honako hau gehitzeko: «Euskal Herriko Unibertsitate honi, dagoen bezala egonda hiru Administrazio-esparrutan zatitua eta orekagabe eredu elebidun nekagarrian oinarrituta, oinarritzkoen artean oinarritzkoena falta zaio oraindik: benetan nazionala eta euskalduna izatea. Egiatzko Euskal Unibertsitateak, lurralde nazional osoan hedatua (era batera edo bestera: derrigor Unibertsitate bakarra izan gabe agian), euskal kulturaren murgildua eta hizkuntza ere benetan euskalduna izatea inplikatzeko du». Auziak bere horretan jarraitzen zuela. Bost urte geroago, JAKINEN 130/131 zenbaki bikoitzak berriro helduko dio gaiari. Artikulu interesgarri ugari daude bertan; bat aipatze aldera, Txillardegik herrialde eleanizetan unibertsitate mailako irakaskuntzan hizkuntzaren aukeraketaz egindako azterketa. Ondorioa garbia zen: geure egoera soziolinguistikoko bertsuan dauden Europako beste herrialdeetan ez da inon unibertsitate elebidunik, denak dira elebakarrak. Auziak hortxe segitzen zuen, beraz: nazionala, herritarra eta euskalduna izan behar zuen edo ez.

Azken aldikoz, 2015ean, JAKINEN 207. zenbakian, Bolognak eka-
rritako unibertsitatearen nazioartekotzeak irakasle euskaldunen
hizkuntza jarreretan euskararen hautua zailtzea ekarri zuelako ideia
eta azterketa argitaratu zuten Ane Larrinagak eta Mila Amurriok,
eta Karmele Artetxek euskarazko ikerketa marko berrian bigarren
mailakotzat hartzen dela ondorioztatzen zuen. Denak gai beraren
gaineko bariazioak. Oraingo honetan ere bai. Baina aldiro galde-
rak aniztu egiten dira, besteak beste, eta erabaki jakinen ondo-
rrioz, errealitatea bera aldatuz doalako. Gaur egun galderak hortxe
daude, dinosauroa nola: unibertsitate (sistema) nazionala lortu da?
Herritarra da unibertsitatea? Euskalduna?

Baina galderak daude galderen barnean: zer da egun, 2022an,
nazionala, herritarra eta euskalduna izatea? Zer da nazionala izatea
globalizazio eta nazioartekotze garaiotan? Zer herritarra, kapita-
lismo berantiarraren garaiotan unibertsitatea enpresen beharretara
(ere) makurtu behar denean? Zer euskalduna, eleaniztasunean?
Zer da eleaniztasuna eta noren eleaniztasuna? Eta gehiago: zer da
unibertsitatea? Zertan da funtzio kritiko eta eraldatzailea? Zertan
gizarteari transferentzia? Gizartearekin elkarlana? Feminista ote da
unibertsitatea, eta zer da unibertsitate feminista izatea?

UEUK lehen uda ikastaroa antolatu zuenetik 50 urte bete dituen
honetan, Jakinekin lankidetzan osatutako monografikoa da hona-
ko hau. Euskal Unibertsitatea gaur zertan den ezagutzeko, non eta
nola gauden galdetu diegu hamabi aditu hauei: Ane Sarasua, Kepa
Sarasola, Iñaki Goirizelaia, Roldan Jimeno, Eneko Bidegain, Jone
Goirigolzarri, Xabier Landabidea, Mari Luz Esteban, Ane Larrinaga,
Ekai Txapartegi, Anjeles Iztueta eta Karmele Artetxe.

Gertuago edo urrunago gauden izan da galdera. Auziak eta
erronkak zein diren. Loreak eta arrakalak aipatu dituzte Jone Goiri-
golzarrik eta Xabier Landabideak eta belar txarren alde egin du Mari
Luz Estebanek. Ea larre motzeko izateari uzten segitzeko bidea den
zenbaki honetan ereiten dena. Dom Campistronek, kontrazalean,
sinpleago dio Baigorriko bere talaiatik: euskaraz ikasi nahi dut.

Egunen gurpilean sailean, agur esan beharrean gaude Iñigo
Martinez Peñari. Bi urteren ondoren, eta hainbat artikuluko zoli eta
iradokitzaile idatzi eta gero, hauxe du azken artikulua, ikusezin
izatearen aldeko aldarria dakarrena. Mila esker eta ikusi arte, be-
raz, Iñigo. Maialen Akizuk, berriz, hemen jarraitzen du, desioa eta
nostalgia, besteak beste, hartu eta barrenean zer duten arakatzen.